

Projev prezidenta republiky při schůzi Senátu Parlamentu ČR

31.5.2023 - Petr Pavel | Správa Pražského hradu

Vážený pane předsedo, vážené paní senátorky, vážení páni senátoři, vážení kandidáti, vážení hosté,

když jsem na tomto místě stál před dvěma měsíci, mluvil jsem především o tom, proč jsem nejprve zavítal právě do Senátu. Prvním důvodem byla snaha napravit pošramocené vztahy mezi horní komorou Parlamentu a předchozími dvěma prezidenty. Druhým důvodem bylo připomenutí našeho důležitého společného úkolu. Tím je naše sdílená odpovědnost za složení Ústavního soudu. V nadcházejícím období čeká Ústavní soud historicky třetí významná obměna. Jen do června příštího roku bude vyměněno deset z patnácti ústavních soudců. Je mou ústavní povinností postupně vybrat ty nejvhodnější osobnosti české justice, které budou v následujících deseti letech ochraňovat ústavnost v naší zemi. A je Vaší ústavní odpovědností posoudit, zda se mi to podařilo. Pokud ano, pak vyslovit souhlas s jejich jmenováním. Pokud ne, tak, samozřejmě při respektu k tajnému hlasování, bych považoval za solidní, aby byly jasně artikulovány výhrady a námitky proti navrhovaným kandidátům. Oni do toho jdou s velkou otevřeností. V podstatě připouští, že budou před národem vyslečeni téměř donaha. Nejenom oni, ale i občané by si zasloužili, aby znali případné námitky, které by měly vést k tomu, že se nemohou stát ústavními soudci.

Všichni si dobře uvědomujeme odpovědnost, která je s tímto procesem spojena. Ustanovujeme orgán, který chrání jak práva jednotlivců, tak demokratickou povahu našeho politického systému. Význam nezávislého Ústavního soudu cítíme o to více, když vidíme, jak se někteří autoritáři v zahraničí snaží upevnit svou moc ovládnutím ústavního soudnictví. Nejlepší prevencí před takovými snahami je vystavění silného a nezávislého Ústavního soudu.

Klíčovou otázkou zůstává, kdo a jací mají být ústavní soudci. Nesmějí být prodlouženou rukou konkrétních politických sil, vlivových skupin a jejich zájmů. Nesmějí být submisivní vůči velkým postavám politického, ekonomického a mediálního světa. Nesmějí podlehnout tlaku veřejného mínění. Na druhou stranu, musejí se vyhnout úskalí pýchy soudců nejvyšší instance, kteří mají vždy poslední slovo. Musejí odolat pokušení každou spornou otázku pojmout jako otázku lidskoprávní. Jejich úkolem je hledat rovnováhu mezi demokracií zdůrazňující vůli většiny a právy jednotlivců a menšin. Musejí dohlížet na to, aby orgány politické moci neporušovaly Ústavu. Současně však nesmějí podlehnout lákání zasahovat do stranické soutěže, stejně jako si přisvojovat nezcizitelnou působnost moci zákonodárné. Aby se jim to podařilo, mám za to, že soud musí být poskládan z vysoce kompetentních a přitom různorodých osobností.

Mým plánem pro nadcházející období je postupně navrhopvat kandidáty z různých oblastí právního světa. Soudce různých typů soudů, akademiky, advokáty i státní zástupce. Kandidáty s odlišnými profesními specializacemi i zkušenostmi, muže i ženy různých věkových skupin a třeba také různých názorů na svět. Ale hlavně kompetentní a zkušené osobnosti, odvážné i uměřené, s vysokou morální integritou.

Dnes vám přicházím osobně představit první trojici významných představitelů české justice. Jednu ženu a dva muže, všechny s vynikajícím renomé.

Na paní Daniele Zemanové mě jako první zaujal její životní a samozřejmě také profesní příběh. Poté,

co vystoupala až na samotný vrchol správního soudnictví, byla schopna se vrátit zpět na krajskou úroveň. Dokonce i přešla od správního soudnictví do civilní justice, od posuzování správních spisů se přesunula k pohnutým osudům dětí a jejich opatrovníků. Vzal jsem v potaz také to, že byla viceprezidentkou a pak také prezidentkou Soudcovské unie. Ne kvůli funkcím samotným, ale spíše kvůli tomu, co v nich pro soudcovský stav dokázala a jak se starala o témata soudcovské profesní etiky a soudcovské sebereflexe. Náš nedávný rozhovor mi potvrdil její pověst přemýšlivé a empatické soudkyně. Přestože se nebojí argumentovat proti svým kolegům, vždy hledá konsensus. V soudních senátech je potřeba nejen razantních nositelů vyhraněných názorů, ale právě i těch, kteří mezi nimi hledají soulad.

Druhým kandidátem je pan Josef Baxa, nositel unikátních zkušeností z různých částí právního světa. Působil v trestní justici na okresním i krajském soudu, po léta učil na právnické fakultě, čtyři roky sloužil jako náměstek ministra spravedlnosti. Zejména však stál u zrodu a patnáct let řídil Nejvyšší správní soud. Soud s vynikající pověstí a významným dopadem na kultivaci naší veřejné správy. Kromě těchto faktů mě oslovil i svou schopností srozumitelně vysvětlovat právní argumenty široké veřejnosti. Víím, že se mnozí soudci odvolávají na to, že se vyjadřují pouze skrze své rozsudky. Veřejnost má ale právo rozumět soudnímu výkladu práva a zaslouží si být informována tak, aby mu mohla porozumět. Tohle se Josefu Baxovi dařilo opravdu velmi dobře. Také oceňuji, že v citlivé, pro soudce vysoce nekomfortní situaci, kdy se při jednání s mým předchůdcem rozhodoval mezi reakcí správnou a reakcí slibující další kariéru, si vybral reakci správnou. Kariérní dveře se mu tím tehdy zavřely. Vy dnes rozhodnete, zda jen dočasně.

Dvojici soudců jsem se rozhodl doplnit akademikem, univerzitním profesorem, panem Janem Wintrem. Mohl bych tu vyjmenovávat jeho hlavní publikace. Za důležité však považuji to, co je z nich schopen vyvodit při svém veřejném vystupování. Českou ústavu představuje jako významový celek opřený o časem prověřené principy. V době covidové pandemie byl srozumitelným hlasem volajícím po zárukách právního státu. Svou erudicí přispíval k činnosti Legislativní rady vlády, a to hned za vlády tří premiérů. Dosud pracoval i jako tajemník ústavní komise Poslanecké sněmovny, má za sebou angažmá v Radě ČTK a jako expert se těší respektu napříč politickými stranami.

Všichni tři kandidáti mají společné to, že jsou jejich pracovní kariéry pestré, že se společensky angažovali nad rámec svých běžných povinností. Nejsou zatíženi skandály a požívají úcty svých kolegů. Jejich rozhodnutí v důležitých životních momentech nasvědčují tomu, že by byli velkou posilou Ústavního soudu.

Vážené paní senátorky, vážení páni senátoři, tito tři kandidáti mne osobně přesvědčili o svých kvalitách a nejlepších předpokladech k tomu, aby se stali soudci Ústavního soudu. Pevně věřím, že v tomto hodnocení se shodneme a vy dnes se jmenováním těchto osobností vyslovíte souhlas.

Děkuji.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/projev-pr-ezidenta-republiky-pri-schuzi-senatu-parlamentu-cr-17135>